

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 дар назди Институту фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон оид ба диссертатсияи Иброҳимов Саидакрам Саиданварович дар мавзӯи «Нақши Пешвои миллат дар пешбарии барномаҳои рушди глобалӣ», ки ба ғимоя барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.4. – Масъалаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, рушди глобалӣ ва минтақавӣ (илмҳои сиёсӣ) пешниҳод шудааст

1. Мавзӯи диссертатсионии Иброҳимов Саидакрам Саиданварович, ки ба таҳқиқи нақши Пешвои миллат дар пешбарии барномаҳои рушди глобалӣ бахшида шудааст, дар шароити кунунии ҷумҳурии мубрам ба ҳисоб меравад. Марҳилаи кунунии рушди глобалӣ бо амиқтар шудани равандҳои глобаликунонӣ, тағйирёбии тартиботи ҷаҳонӣ ва тезу тунд шудани мушкилоти сохторӣ, ки ҳосияти системавӣ касб мекунанд, хос аст. Офатҳои экологӣ, тағйирёбии иқлим, дастрасии нобаробар ба захираҳо, ҷараёнҳои муҳоҷирати пайи муноқишаҳои сиёсӣ, хатарҳои эпидемиологӣ, нобаробарии иҷтимоӣ ва иқтисодӣ, инчунин падидаҳои бухронӣ дар самти рушди устувор аз ҷомеаи ҷаҳонӣ тақозо мекунад, ки стратегияҳои нави ҳамкорӣ дар асоси принципҳои устуворӣ, фарогирӣ ва ҳамбастагиро таҳия кунанд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дарназардошти заминаи нисбатан бузурги зарфиятҳои табиӣ ва маданий, надоштани ғаразҳои геополитикӣ, худро ҳамчун иштироккунандаи фаъоли муколамаи глобалӣ ташаббускори инкишофи глобалӣ дар ҳама самтҳои рушди устувори глобалӣ, амниятӣ ва дипломатӣ, таҳкимбаҳши сулҳи ҷаҳонӣ ба хотири наслҳои ояндаи башарӣ бо сарвари Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллий-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон муаррифӣ намуд. Ташаббусҳои ба миёнгузоштаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, аз ҷумла баргузори Конфронси байналмилалӣ об, эълони Даҳсолаи амал дар доираи СММ ва пешбурди устувори рӯзномаи обу сулҳ аз он гувоҳӣ медиҳад, ки Пешвои миллат на танҳо ҳамчун кафили суботи, дохилӣ балки дар ҳалли масъалаҳои глобалӣ баромад карда метавонанд.

Зарурати омӯзиш бо назардошти чунин нуқтаҳо муҳим ба назар мерасад: Якум, вазъияти имрӯзаи ҷаҳони аз гузариш аз сохтори пас аз дуқутбӣ ба тарҳи мураккабтар, пароканда ва тезутунди муносибатҳои байналмилалӣ шаҳодат медиҳад, ки дар он устуворӣ на танҳо ба ҳолати дилхоҳ, балки хатаре барои зинда мондан табдил меёбад. Аз ин рӯ омӯзиши он, ки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон чӣ гуна

тавонистанд шабакаҳои устувори таъсири глобалӣ тавассути ташаббусҳои роҳбарӣ ва стратегияҳои қудрати нарма бунёд намуд, бисёр муҳим аст.

Дуоим, омӯзиши ҷанбаҳои консетуалӣ, институционалӣ ва амалии иштироки Тоҷикистон дар барномаҳои глобалии рушди устувор ба мо имкон медиҳад, ки механизмҳои мутобиқатшавӣ ва фарогирии фаолони давлатҳои рӯ ба инкишоф ба равандаҳои бисёрсатҳи идоракунии ҷаҳонӣ муайян карда шавад. Ин барои дарк кардани нақши Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун омили ташаккули меъёрҳо, стандартҳо ва самтҳои рушд мусоидат мекунад. Масъалаи дар боло зикршуда вазъияти таҳқиқи масъалаи мазкурро ба маротиб бештар намуда, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ дорад. Ҳамзамон муҳимияти қори илмӣ-таҳқиқотиро асоснок намуда, самтҳои муосири қори диссертатсиониро муайян мекунад.

Ҳадафи диссертатсия дарк ва муайян намудани нақши Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар пешбурди барномаҳои рушди устувори глобалӣ мебошад. Барои расидан ба ҳадафи пешгузошташуда дар таҳқиқот иҷрои вазифаҳо мушаххас карда шудаанд.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои бадастомада дар таҳқиқоти диссертатсионӣ бар пояи асосҳои назариявӣ, методологӣ ва таҷрибавии устувор қарор дошта, ба сатҳи баланди илмӣ ва таъба ба манбаъҳои боэътимод тавсия мегардад. Нахуст, дар ҷараёни таҳқиқот маҷмуи методҳои илмии истифода гардида имконият фароҳам оварданд, ки муаллиф ба натиҷаҳои дақиқ, санҷишпазир ва тақроршаванда расад. Илова бар ин, манбаи асосии маълумотҳои таҳлилшуда ҳуҷҷатҳои расмӣи сиёсӣ, барномаҳои давлатӣ, суҳанронҳои ва ташаббусҳои байналмилалӣи Пешвои миллат – Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, инчунин маводҳои ташкилотҳои байналмилалӣ, ҳисоботҳои созмонҳои митақавӣ ва асарҳои мутахассисони соҳаи сиёсати ҷаҳонӣ мебошад, ки дарачаи баланди эътимоднокии иттилоотро таъмин менамоянд.

Таҳқиқот, бо риояи қатъии меъёрҳои илмӣ ва академӣ, инчунин истифода аз усулҳои муқоисавӣи таҳлили таҷрибаи Тоҷикистон ва кишварҳои дигар дар мисоли рушди устувор, тавонист нишон диҳад, ки мавқеи Тоҷикистон ва нақши Пешвои миллат дар ташаккули барномаҳои ҷаҳонӣ дар ҳақиқат хусусияти муассир ва намунавӣ доранд. Ин натиҷаҳо, аз як ҷониб, тавассути далелҳои воқеии сиёсӣ ва амалӣ асоснок гардидаанд, аз ҷониби дигар, дар ҷаҳорҷӯбаи таҳлили назариявӣ собит шудаанд. Ин ҳама имкон медиҳад, ки натиҷаҳои диссертатсия ҳамчун заминаи боэътимод барои таҳқиқоти минбаъда, таҳияи стратегияи сиёсати хориҷӣ ва дар амал татбиқ намудани ташаббусҳои глобалии миллӣ истифода шаванд.

Навгониҳои илмӣ диссертатсияро таҳлили ҳамаҷониба ва дарки систематикӣ мушкилоти рушди глобалӣ дар шароти таҳдиду хатарҳо ва ҳолати бӯҳрони нави ҷаҳонӣ, нақши Пешвои миллат – Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар пешбурди барномаҳои рушди устувори глобалӣ ташкил медиҳад. Бори аввал дар илмӣ сиёсии ватанӣ таҳқиқи амиқи назариявӣ ва методологӣ анҷом шуд, ки асосҳои концептуалии рушди глобалиро бо таҳлили сиёсии нақши Пешвои миллат дар ҳалли бӯҳронҳои глобалӣ фаро гирифтааст.

Бо ҳамин таҳлил навгонии илмӣ таҳқиқотро метавонем чунин муайян намоем: моҳият ва аҳаммияти рушди глобалӣ мавриди таҳқиқоти илмӣ қарор гирифтааст; масъалаи бӯҳрони глобалӣ ва таъмини рушди устувори глобалӣ таҳлил ва ҳулосабарорӣ карда шудааст; аҳаммият ва зарурати тарҳҳои нави ҳамкориҳои сиёсии тамини рушди устувори глобалӣ асоснок карда шудааст; муҳтарм Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун ташаббускори барномаи сулҳи ҷаҳонӣ ва рушди устувори глобалӣ баррасӣ гардидааст; нақши Пешвои миллат дар масъалаи аз байн бурдани бӯҳрони рушди глобалӣ мушаххас кушода дода шудааст.

Дар таҳқиқот нуқтаҳои илмие ба ҳимоя пешниҳод шуданд, ки онҳо дар замони муосир ҳамчун навгонии илмӣ маҳсуб меёбанд.

Саҳми унвонҷӯ дар коркарду корбурди сарчашмаҳои назариявӣ, тартиб додани нақшаи кори илмӣ, услуби таълиф ва масъалагузорию пешниҳодҳо, таҳияи мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳо оид ба мавзӯи диссертатсия зоҳир мегардад.

2. Диссертатсия ба талаботи банди 31-33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад. Таҳқиқот ба назарияҳои дахлдори илмҳои сиёсӣ асос ёфта, заминаи назариявӣ ва амалӣ-таҷрибавиро барои таҳқиқи мақом ва нақши Пешвои миллат дар пешбарии барномаҳои рушди глобалӣ фароҳам овардааст. Ҳулосаҳои илмӣ ва тавсияҳои амалии натиҷаҳо, бар асоси таҳлили илмӣ натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва амалӣ-таҷрибавӣ пешниҳод карда мешаванд. Диссертатсия аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои мазмун ва мантиқи ягонаи дохилӣ мебошад. Натиҷа ва нуқтаҳои навии илмӣ барои ҳимоя пешниҳодшуда саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд.

3. Мавзӯ ва мазмуни таҳқиқоти диссертатсионӣ ва автореферати он ба шиносномаи ихтисоси 5.6.4. – Масъалаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, рушди глобалӣ ва минакавӣ, ки аз рӯи он ба Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-079 мувофиқи фармоиши Комиссияи олии

аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 сентябри соли 2025, таҳти № 10 ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо барои Ҳимоя дода шудааст, мутобиқ мебошад. Ҳамзамон таҳқиқот ба талаботи Феҳристи ихтисосҳое, ки аз рӯи онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон унвонҳои илмӣ дода мешаванд ва бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25-уми сентябри соли 2025, таҳти № 10 тасдиқ шудааст, мувофиқат мекунад.

4. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 7 мақолаи илмӣ, ки дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи Олии Аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нашр расидаанд инъикоси худро ёфтаанд.

5. Дар таҳқиқоти диссертатсионии Иброҳимов Саидакрам Саиданварович истифодаи мавод бидуни иқтибос ба муаллиф ё маъхаз мавҷуд набуда, ҳамаи сарчашмаҳои истифодашуда бо ишора ба муаллиф ё маъхаз тавассути иқтибос ба расмӣ дароварда шудаанд, ки аз риоя шудани банди 37-и Тартиботи додани дараҷаҳои илмӣ гувоҳӣ медиҳад.

6. Дар рисолаи илмӣ ва дигар ҳуҷҷатҳои пешниҳод намудаи Иброҳимов Саидакрам Саиданварович маълумоти ғайрисиҳеҳ мавҷуд нест.

7. Банди 56-и Низомномаи Шурои диссертатсиониро, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ гардидааст, ба инобат гирифта, комиссия пешниҳод менамояд:

1) Диссертатсияи Иброҳимов Саидакрам Саиданварович дар мавзӯи «Нақши Пешвои миллат дар пешбарии барномаҳои рушди глобалӣ», ки ба Ҳимоя барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.4. – Масъалаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, рушди глобалӣ ва минакавӣ (илмҳои сиёсӣ) дар Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 назди Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон барои Ҳимоя қабул карда шавад.

2) Муқарризони расмӣ аз рӯи диссертатсия шахсони зерин таъин карда шаванд:

– Саидов Алихон Сабзаевич – доктори илмҳои сиёсӣ, профессор, мудири кафедраи сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналхалқии Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав.

– Амиров Толиб Шарифович – номзади илмҳои сиёсӣ, мудири кафедраи сиёсатшиносии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни – Ба ҳайси муассиси пешбар Донишгоҳи славянии Тоҷикистон-Россия таъин карда шавад.

3) Ба ҳайси муассисаи пешбар таъин карда шавад: Донишгоҳи Славянии Россия – Тоҷикистон.

4) Нашри эълон оид ба ҳимояи ошкорои диссертатсия дар Шурои диссертатсионӣ ва ҷойгир намудани матни диссертатсия ва автореферат дар сомонаи расмӣи Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови АМИТ ва сомонаи расмӣи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5) Чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис ва паҳн намудани он ба суроғаҳои дахлдор иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

доктори илмҳои сотсиологӣ, профессор,
узви вобастаи АМИТ

Ш. Шоисматуллоев

Аъзоёни комиссия:

доктори илмҳои сиёсӣ
доктори илмҳои таърих

С.С. Фаттоҳзода

З.Ш. Сайидзода